

Reilu datatalous tulee - uudet kansalais- ja ammattitaidot osaksi opetusta

Tarmo Toikkanen, johtava asiantuntija, Reilu datatalous

Tiina Härkönen, johtava asiantuntija,
Demokratia ja osallisuus

Sitra

18.4.2024

Pohdimme seuraavia aiheita

Digitaalista valtaa

Datan roolia liiketoiminnassa

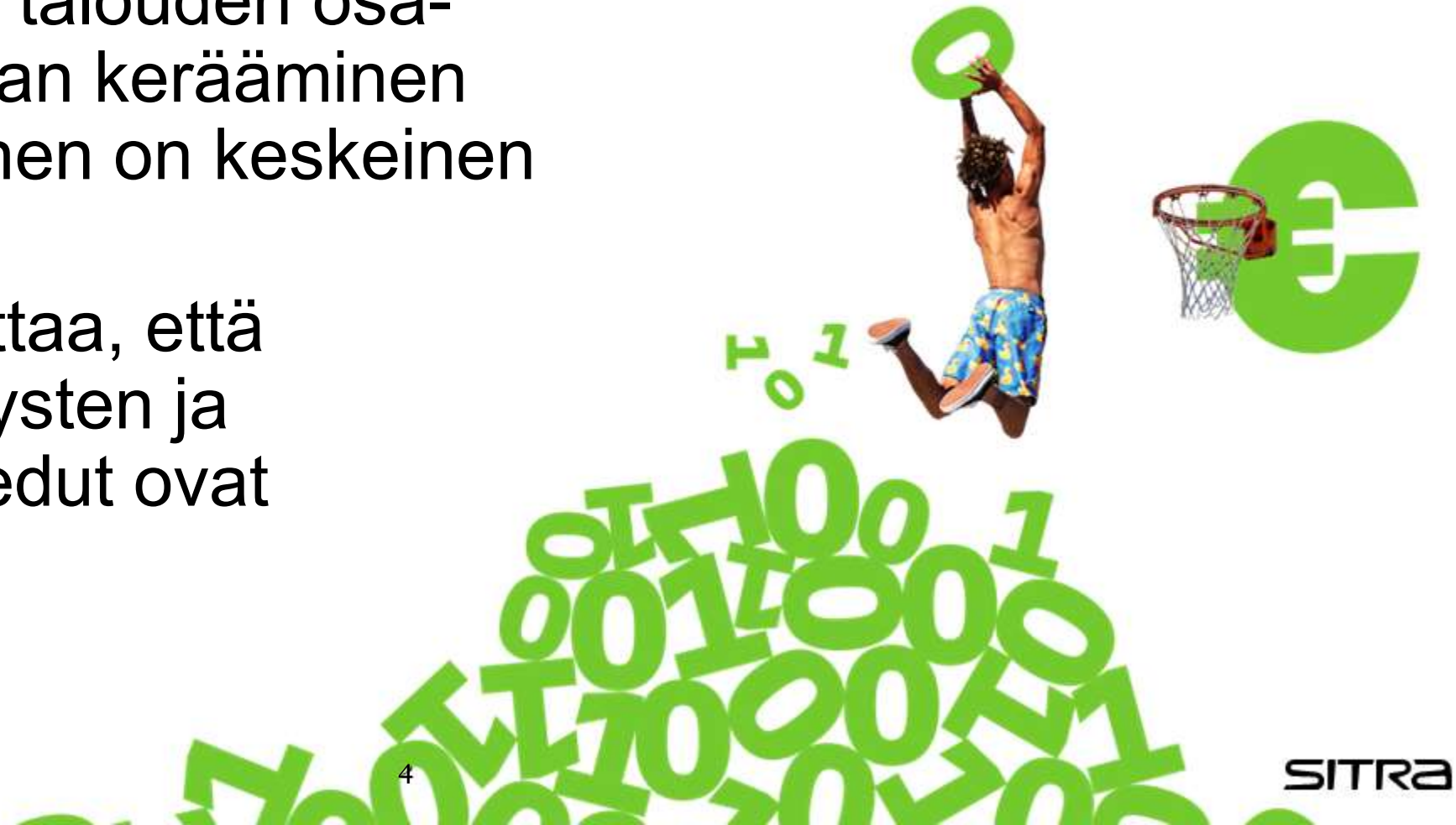
Tekoälyteknologioista keskustelua

0. Johdanto

Reilu datatalous

Datatalous on talouden osa-alue, jossa datan kerääminen ja hyödyntäminen on keskeinen osa toimintaa.

Reiluus tarkoittaa, että yksilöiden, yritysten ja yhteiskunnan edut ovat tasapainossa.

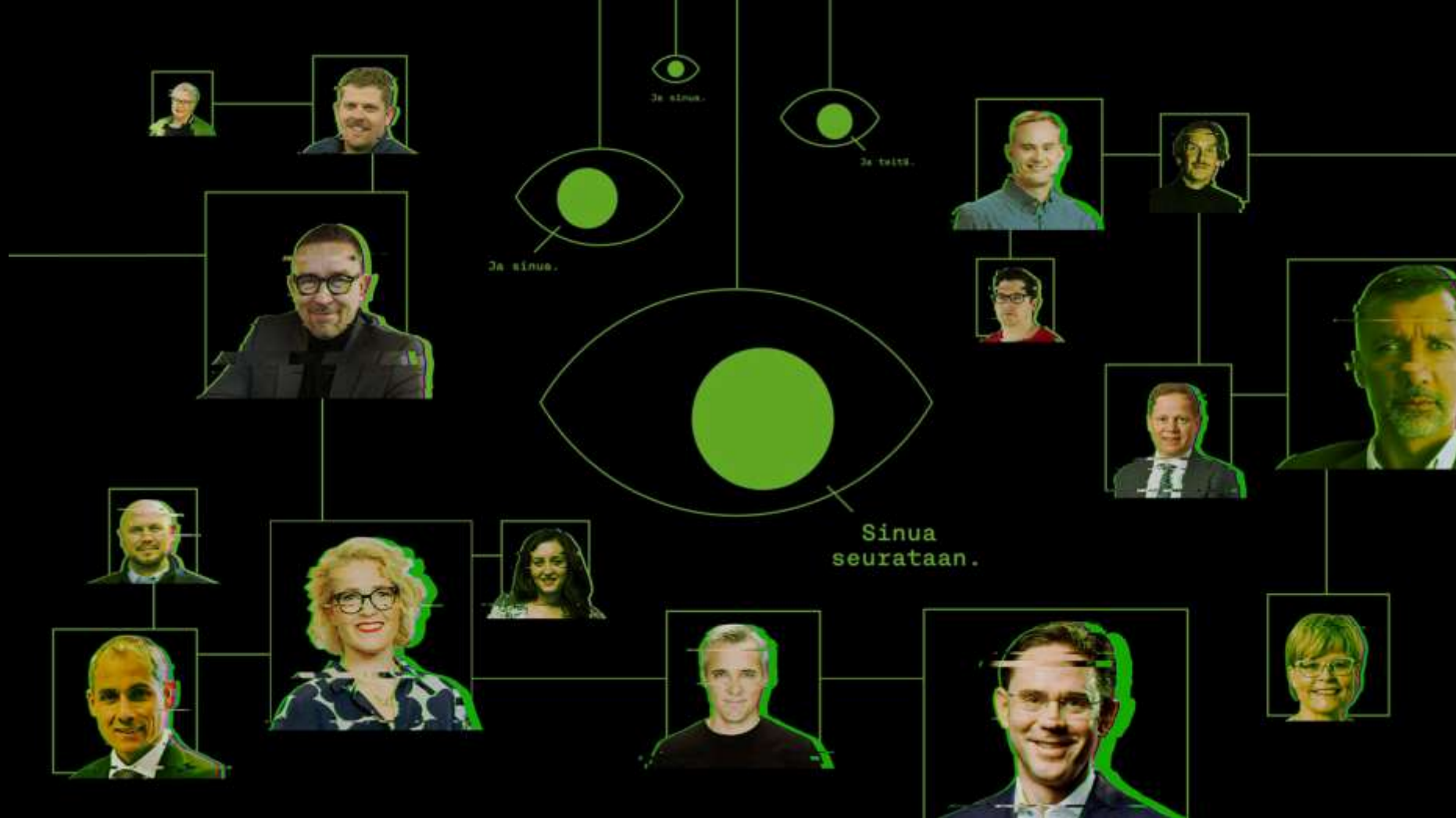
DATA- TALOUDEN KIINNOSTA- -VIMMAT

Reilussa datataloudessa myös demokratia voi hyvin

Vallan keskittyminen on ongelma. Informaatioympäristön muutos on haaste.

1. Digitaalinen valta

Sitran Digivalta-selvitys

#digipower

SITRA

Näin kytket suosittelualgoritmit pois päältä suurissa somepalveluissa

Suurten sosiaalisen median alustojen on sallittava personalisoidun sisältösyötteen kytkeminen pois päältä. Listasimme ohjeet suosittelualgoritmien sammuttamiseen kahdeksassa eri palvelussa.

KIRJOITTAJAT

Rosa-Maria Mäkelä

Asiantuntija,
Digitaalinen valta ja
demokratia

Tarmo Toikkanen

Johtava asiantuntija,
Data ja kilpailukyky

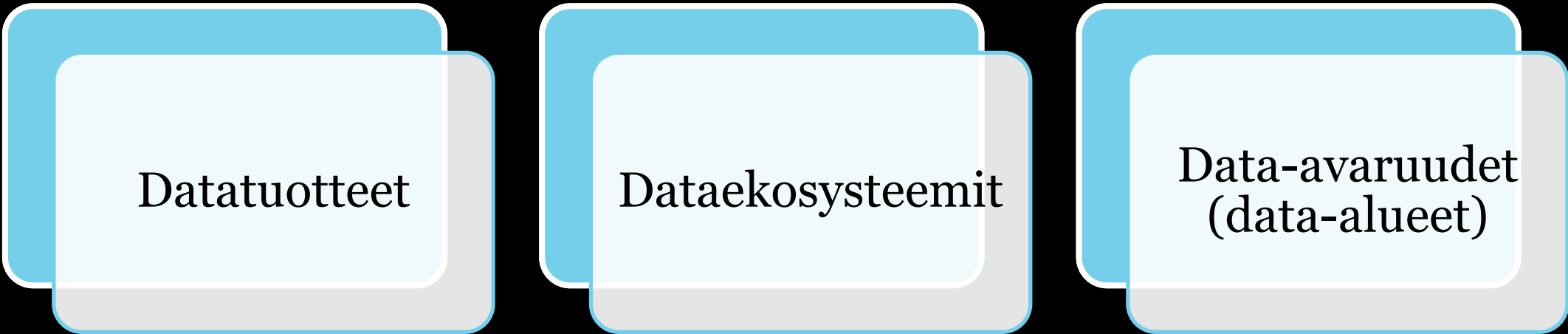
K- ja S-ryhmien kanta-asiakkaiden ostodata palautuu takaisin asiakkaille.

K-ryhmä ja S-ryhmä keräävät kanta-asiakasohjelmillaan valtavan määrän dataa asiakkaidensa ostokäyttäytymisestä. Ohjelmia varten on kehitetty erilliset sovellukset, K-Ruoka-sovelluksessa toimiva K-Hyvinvointi ja S-mobiilin Omat ostot. Molemmat sovellukset palauttavat jäsenneltyä ja visualisoitua ostodataa takaisin datan tuottajille, eli kuluttajille.

Suomen suurimpien päivittäistavaraketjujen sovellusten avulla kuluttajat voivat halutessaan muokata kulutustottumuksiaan haluamaansa suuntaan. Sovelluksista löytyy tietoa esimerkiksi ostosten ravintoarvoista, kotimaisuusasteesta tai hiilijalanjäljestä. Kerätty ostodata auttaa samalla ketjuja kehittämään hankintojensa vastuullisuutta.

2. Data liiketoiminnassa

Data liiketoiminnassa

Datatuotteet

Dataekosysteemit

Data-avaruudet
(data-alueet)

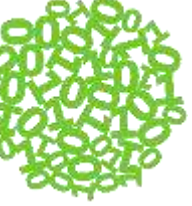

Port Activity -
sovelluksella jaettu
reaaliaikainen tieto on
kaikkien meriliikenteen
toimijoiden etu.

Port Activity -sovellus on kehitetty sujuvoittamaan satamien toimintaa. Meriliikenteen toimijat jakavat sen kautta dataa ja tehostavat ja järkeistävät alusten ja satamien toimintaa koko logistiikkaketjussa.

Sovelluksen ovat kehittäneet Satakunnan ammattikorkeakoulun Merilogistiikan tutkimuskeskus ja liikenteenohjausyhtiö Fintraffic.

Jatkossa sovelluksen avulla on tarkoitus vähentää meriliikenteen hiilidioksidipäästöjä, kun merimatkat saadaan optimoitua datan avulla entistä paremmin.

IoT-data liikkeessä

DGA: Datan välityspalvelut

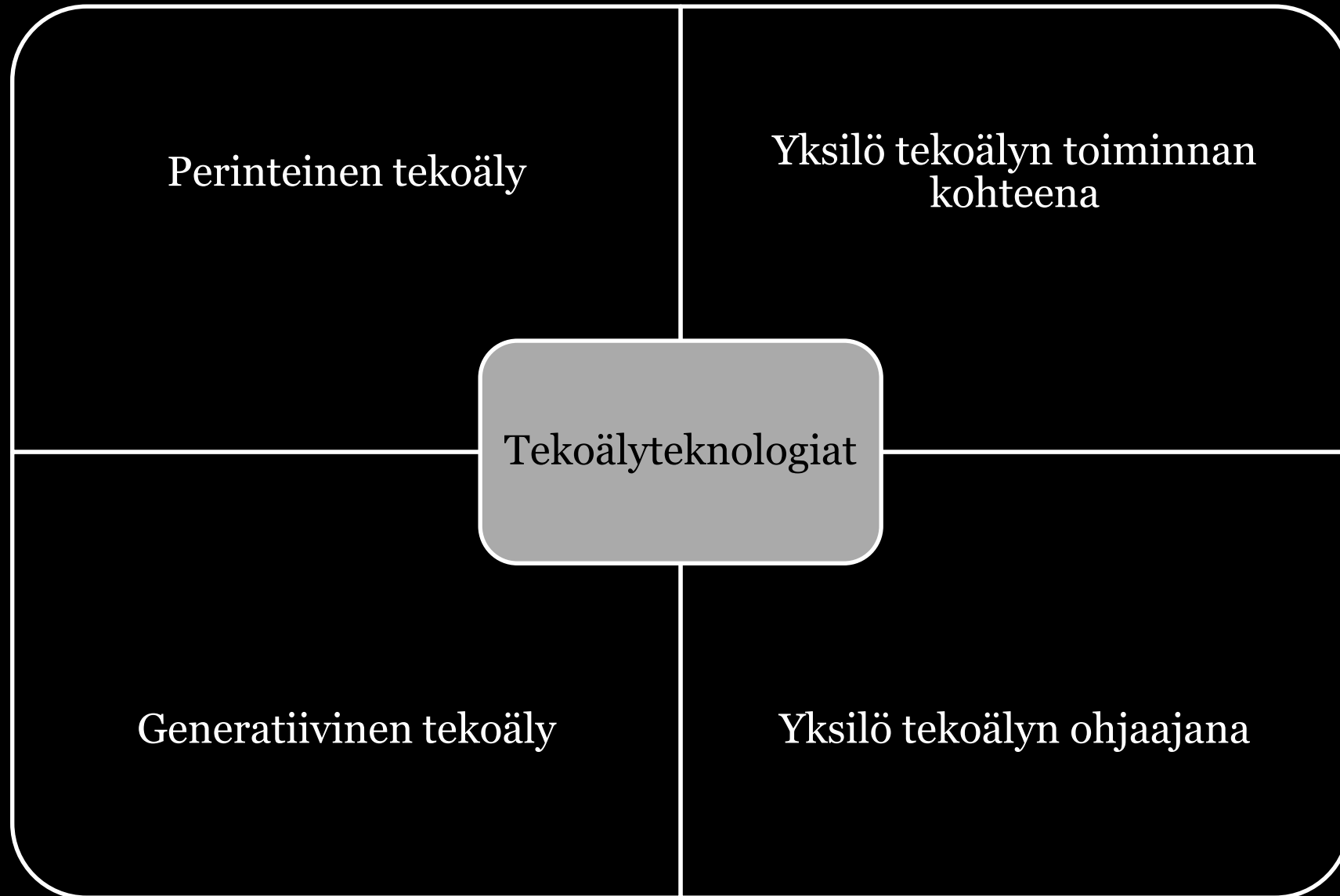
DGA: Data-altruistiset organisaatiot

Datayhteisöistä digivaltaa

3. Tekoälyteknologiat

**Riskien
mukaiset
säännöt**

EU:n tekoäly- asetus (AIA)

**Generatii-
visen
tekoälyn
läpinäkyvyys**

**Tekoälyn
käyttö
tiedoksi
käyttäjälle**

Liiallinen riski perusoikeuksille

Nämä tekoälyjärjestelmät ovat uhka ihmisille ja kielletään kokonaan.

- Kognitiivis-behavioristinen ihmisten tai haavoittuvaisten ryhmien manipulointi
- Sosiaalinen pisteytys
- Biometrinen tunnistaminen ja ihmisten luokittelu
- Reaaliaikainen biometrinen tunnistus esim. kasvojen perusteella

Joitain poikkeuksia lainvalvonnan tarpeisiin.

Korkea riski perusoikeuksille

1. Tekoälyn käyttö EU:n tuoteturvallisuuden alaisissa tuotteissa
 - Esim. autot, lelut, lentoliikenne, lääkinnälliset laitteet...
2. Toimialakohtaiset tekoälyjärjestelmät on rekisteröitävä
 - Kriittinen infrastruktuuri
 - **Opetus ja ammatillinen koulutus**
 - Työsuhde, työntekijät, yrittäjyys
 - Kriittisten palveluiden käyttö
 - Lainvalvonta
 - Maahanmuutto, rajavalvonta
 - Lain soveltaminen ja lakiapu

**Datatalous-
osaamisen
perusteita
perus-
opetukseen ja
toiselle asteelle**

**Datatalouden
ABC**

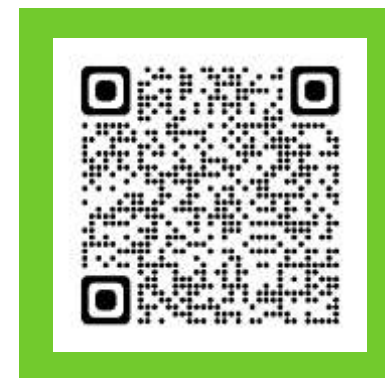
Itseopiskelukurssit
datatalouden ja
digipalveluiden
sääntelystä

Saisiko olla tiukka sääntely?

**Tulevaisuus-
aineistoja
opettajille ja
kasvattajille**

Kilpailukykyä datasta - käsikirja

Toimintamalli
ekosysteemeille datan
hyödyntämiseen

Datatalouden kiinnostavimmat

21 oivaltavaa tapaa
hyödyntää dataa

Datasta kasvua -materiaalit

Tietoa ja työkaluja
uuden datapohjaisen
liiketoiminnan
kehittämiseen

Reilun datatalouden sääntökirja 2.0

Opas ja
sopimus pohjia reilun
datatalouden
verkostojen
rakentajille

Reilu datatalous ja yksilön hyvinvointi kulkevat käsi kädessä

-- Tiina Härkönen, Sitra

Pinja Heimala
Asiantuntija

Tarmo Toikkanen
Johtava asiantuntija

Tiina Härkönen
Johtava asiantuntija

Lasten digitaalinen valta ja toimijuus

Perjantaina klo 13.30.

Sali 14

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

